

ROMANIA NOUA

Organ de propagandă pentru unirea politică a tuturor Românilor.

Director: Dr. ONISIFOR GHIBU

Iese în fiecare zi de lucru.

Prim-Redactor: Dr. Ion Mafciu.

Abonamente:

Pe un sfert de an:
25 Lei sau 12 Ruble.

Pentru preoți și învățatori: prețul jumătate.

PLATA
PENTRU RECLAME
după
INVOLALĂ
REDACTIA ȘI ADMINISTRATIA
Chişinău,
Bila Gogol No. 39.

Imperialismul rus în Basarabia

sau

Lupii îmbrăcați în piele de oaie

Am vorbit într'un număr trecut al gazetei noastre despre încercarea generalului rus Astașef de a alcătui, pe pământul Republicii noastre neatărnate, o armată cu care, după a sa măturie, voește să ridice din nou „Marea Rusie dela Oceanul Inghetată până la Caucaz și dela Cameraciatca până la Varșovia”.

În acea strigare Basarabia este socotită ca o gubernie rusească. În ea nu se pomenește un cuvânt nici despre Republica Moldovenească, nici despre poporul moldovenesc, stăpânul acestei țări.

După câte am aflat, Sfatul Miniștrilor, în unire cu Sfatul Țării, cu drept cuvânt îngrijorate de pășirea generalului rus, care începuse să lucrereze cu dela sine putere, ca și cum s'ar fi aflat pe pământul unei gubernii rusești, a protestat cu tărie, luând măsuri, care au trezit pe d-l general din vis, și i-au arătat că a trecut vremea când acest pământ putea fi călcat de orice unealtă a tiraniei moscovite.

Pășirea patriotică și hotărâtă a Guvernului moldovenesc merită toată lauda.

Nu se va găsi, credem, nici un singur Moldovan adevărat, care să nu se bucure văzând cum bărbății din fruntea țării știu să apere cinstea patriei lor.

Nu cu aceiași bucurie vor afla însă de purtarea bărbătească a Guvernului, aceia dintre locuitorii Republicii, cari n'au nici o legătură cu acest pământ moldovenesc și cari nu stau printre noi decât cu gândul de a face ca Moldovenii să ajungă iar în robia din care abia au scăpat.

Acești străini, care ori de câte ori se face ceva pentru norodul de baștină al Basarabiei, tipăca din gură de șarpe că este amenințată libertatea, democrația și revoluția — de acum și-au dat arama pe față.

Pentru dânșii strigătele cu democrația și cu revoluția, cu care umpleau urechile țaranului și norodului moldovenesc, nu sunt de cât un mijloc spre a adormi, spre a întuneca pe Mol-

dovan și al face coadă de topor pentru-ca el însuși să dea Moldova, care este și trebuie să fie a Moldovenilor, pe mâna străinilor.

Căci iată cu ce cuvinte de slavă întâmpină unul din acești ziși democrați pe generalul imperialist rus:

„Toți câți iubesc (Rusia Mare), toți să se ridice sub steagul oștilor alcătuite de generalul rus.

Să știe dușmanii Mării noastre patrii, că prea de vreme i-au cântat prohodul, că puterea noastră nu-a slăbit, că nu s'au indoit spatele noastre. Eu cred în izbânda lucrului început de generalul Astașef precum cred, că numele său slăvit va fi scris în paginile istoriei vremurilor de acum, în rind cu numele celor mai cinstiți și slăviți cetățeni ai Rusiei, care și-au iubit patria mai mult de cât pe sine.”

Dar ce vrea acest general căruia i se cântă asemenea imnuri de slavă? El singur o spune. În afară, el vrea războiul deci el dorește tot mai lucrul împotriva căruia urlau până eri așa ziși democrați.

În lăuntru, el vrea să introducă vechea rânduială, împotriva căreia au asmuțit până eri și asmut și astăzi poporul, toți acești democrați mincinoși.

Așa dar, când bandede cari vin aici ca să puie piciorul ruses pe grumazul bietului Moldovan poartă numele de bolșevici, străinii „democrați” răcnesc: trăiască bolșevicii, trăiască revoluția, jos militarismul. Când însă tirania rusă vine sub forma unor generali și ofițeri din vechiul regim, acești străini „democrați” strigă: trăiască neobositul, eroicul general care va scăpa patria, trăiască disciplina, rânduiala, ostirea.

Aceasta să ne fie nouă, moldovenilor de învățatură.

Nu de democrație și de revoluție le nici de binele nostru le arde străinilor dintre noi, ci de foloasele lor. Ei pierd de acum oia, pe care o mulgeau

C. Armănuț

LA BASARABIA

Dulce soră-a țării mele, Basarabie iubită!
Iată 'n fine că acuma jii tii te văd cu dor,
Ei te chiamă 'n veselie la viață fericită
Și te strâng la sânul lor.

Fost-ai fost înstreinată, dulce soră-a țării mele!
Legi străine suferit-ai, limbi străine te-au domnit,
Ți-ai dus viața 'n întunec cu un nor pe după stele
Și tu totuși ai trăit!

Nefertice ca și tine a fost soră-ta iubită,
Dar avu măcar un nume de o țară pe pământ;
Iar tu între alte neamuri nu aveai a tă ursită
Nu aveai al tău cuvânt!

Fie-ți răurile limpei, fie-ți calea înflorită,
Fie-ți câmpii tii tot veseli, fie-ți anii auriti!
Căci de dulcea-ți fericire va fi lumea mulțumită
Și noi mult mai fericiți.

Iată cerul se deschide, steaua noastră se arată:
Viitorul nostru-i mare, plin de pace, fericit!
Vin' și tu la noi în horă să-ți dăm inima bărbată
Și dovedi că te-am iubit.

G. Sion.

Reforma agrară în România.

Schimbarul Constituției (legea de temelie) române pentru a pune într'ansa motivul de-a lua pământul de la marii proprietari pentru a-l da la țărani, nu se putea face decât de un parlament ales anume pentru acest scop. Când partidul național-liberal a venit în 1914 la putere, a statornicit motivul acesta și a desfăcut parlamentul, pentru a aduna unul nou, numit Constituțiant (Adunare întemeietoare) care să schimbe constituția în felul statorit. Pentru schimbarea unui articol sau numai unui cuvânt din constituție, trebuie o majoritate de 2/3 și după deputații cari s'au ales în constituțiant erau asigurate cele 2/3. Curând după aceea a început războiul lumii care a împiedicat lucrările stăpânirii și parlamentului român. Cum se știe politicianii români s'au împărțit din cauza războiului în două părți: una pentru, iar alții împotriva Nemților. Guvernul român n'a vrut să mai aibă loc vre-o desfășurare a politicianilor și din pricina reformei agrare și de aceea a tot amânat desbaterile pentru reforme. A numit însă dintre deputați o comisie pentru pregătirea lucrărilor pentru reformă.

În 1916 când am pășit și noi în războiul cel mare, M. S. Regele și guvernul român a amintit de mai multe ori soldaților și poporului de reforma socială și agrară plănuită.

Mai ales în iarna 1916-1917 când Regele a fost mereu în mijlocul ostașilor săi, pentru îngrijire și încurajare le-a dat cuvântul Său atât pe front cât și la deschiderea parlamentului că se vor îndeplini cât mai curând reformele; iar în luna Mai 1917 a chemat Constituțianta în ședință extraordinară pentru desbaterile și statorirea felului reformei.

Amintesc că parlamentul român e format în cea mai mare parte de mari proprietari, burghezi bogați și cărturari. După oare cari

desbateri, cari vor rămâne istorice, chiar marii proprietari au căzut la învoială, pentru expropriere și chipul cum să se facă.

S'a schimbat din Constituția și s'a înscris pe lângă dreptul de vot la alegerea deputaților, egal, direct și secret pentru toți cetățenii (drept de glăsură deopotrivă de-adreptul și tăinuită) și motivul exproprierei pământului pentru interesul național, al împroprietării țărănilor.

Apoi tot în acele zile, s'a votat o lege prin care se expropriază după o scară progresivă din marea proprietate, un total de 2 milioane hectare de pământ arabil, după o dreaptă despăgubire statorită mai dinainte. La acestea se mai adaugă încă vre-o 50.000 hec. pământ arabil din bunurile de mână moartă ale Casei bisericilor, Eforiei spitalelor, etc.

În România se va împărți deci 2.500.000 ha. de pământ arabil, ceea-ce face aproape 2/3 din marea proprietate (de peste 100 ha.) dar cu despăgubire pentru proprietar și plătit de țărani într'un număr mare de ani (vre-o 50). Și în România s'a discutat de mult, dar mai ales de la începerea agrară din 1907 încoace, chestiunea dreptului istoric al țărănilor asupra pământului mării proprietăți și mijloacele prin care s'a născut aceasta. Guvernul a trecut peste toate aceste desbateri, și nevoind a aduce o atingere prea mare dreptului de proprietate, înscris în legea de temelie a tuturor statelor moderne, a hotărât o dreaptă despăgubire pentru proprietari, mai ales că țărăni n'au cerut nici odată pământul fără plată.

S'a mai hotărât că cine are numai până la 100 ha. nu i se va lua nimic, dar de la aceea în sus i se va lua după o scară progresivă, adică cu cât moșia e mai mare cu atât i se va lua mai mult. De la o moșie

mai mică se va lua un sfert, de la una mai mare o jumătate sau și mai mult, până la trei sferturi și chiar mai mult; dar va rămâne și proprietarul o parte.

În România se păstrează deci clasa de proprietari mijlocii până la 100 ha. iar moșii marilor proprietari se reduc foarte mult, după cum se bănuște cel mult 1000 ha.

Acești proprietari mijlocii vor fi oamenii cu cari se va înnoi viața culturală și politică a României și mai ales ei vor putea face o agricultură chibzuită și harnică, cum se face prin alte țări; iar marii proprietari cu bani mulți dar pământ puțin, vor fi nevoiți să se apuce de industrie și fabrici în legătură cu produsele agricole și vor cultiva plante industriale ca: sfecla de zahăr, plante uleioase, tutun, etc.

O stoarcere a muncii țaranului nu va mai fi posibil, căci fiecare țaran își va avea pământul său, iar boerii rămânându-le puțin pământ, îl vor lucra bine cu slugile, mașinile și vitele lor.

Motivele și scopul reformei agrare în România sunt dar:

1. Nevoia de pământ pentru un mare număr de țărani, în România fiind aproape 500.000 gospodării, cari au pământ mai puțin de 2 ha.; și 145.000 gospodării cari nu au pământ de loc.

2. a) Desființarea moșiiilor prea mari (reducându-le sub 1000 ha.) În România sunt aproape 6000 proprietari cu moșii mai mari de 100 ha., în total având aproape 4 milioane hectare, din cari se vor lua acum după lege 2 milioane și jumătate ha. pentru a se împărți celor ce n'au pământ sau au prea puțin.

b) Luarea pământului arabil întreg de la toate moșiile Statului, ale Coroanei, ale așezămintelor publice (Cassa Școlilor și Bisericilor, Eforiei Spitalelor etc.) și împărțirea lor la țărani.

c) Luarea pământului arabil întreg de la proprietarii cari nu trăiesc în România (ci își arendează la alții moșiile) precum și moșiile cari trecuseră ca zestre sau ca moștenire la străini pe urma femeilor măritate cu străini.

3. Împărțirea tuturor acestor pământuri între țărani lipsiți de pământ sau cu pământ prea puțin (sub 2 sau 3 ha). Statul îngrijind mai departe de propășirea agriculturilor mici și mijlocii prin credite și băne populare, încurajarea cooperativelor și obștiilor pentru agricultură, prin învățături anume etc.

Prof. G. Murgoci.

Din lipsă de loc, darea de seamă despre reprezentarea pieței Răzvan și Vidra, va fi publicată în numărul viitor al gazetei noastre.

Românii din Serbia

În Serbia trăiesc vreo trei-patru sute de mii de Români, cari până acum au dus o viață foarte grea. Ca și Românii de peste Nistru, ei au fost lipsiți de școală și de biserică națională, precum și de tot ceea-ce-i trebuie unui neam ca să poată trăi. Legăturile noastre de prietenie precum le avem acum cu Sârbii nu ne poate împiedeca de a spune aici deschis, că frații noștri din Serbia au fost greu asupriți de ei. Acest lucru nu trebuie să se mai petreacă de aici încolo. Conferința de pace va trebui să-i dea pe acești fii ai neamului nostru patriei române, mai ales dacă Sârbii vor cere ca să li se dea o parte a Bănatului, adică Torontalul locuit de Sârbi.

Pentru orice caz, viața națională a fraților noștri din Serbia, trebuie să se poată desfășura în mod cu totul liber. Ei vor îmbrățișa alfabetul latin, își vor avea școlile lor românești de toate treptele, își vor avea bisericile naționale cu arhierie română în frunte, își vor avea presa lor și, cu un cuvânt, se vor bucura de toate libertățile unui popor liber.

După războiul nu mai este îngăduit să mai fie nicăieri nici un singur Român lipsit de drepturile lui naționale, și astfel frații noștri din Serbia vor ajunge o ramură vie și roditoare a neamului și a omenirii întregi.

În cele următoare dăm cuvântul lui Dr. Atanasie Popovici, care e singurul intelectual român din Serbia rămas credincios neamului și care în cuvinte pline de durere arată soarta de până acum a fraților noștri de peste Dunăre.

Românismul se află astăzi în fața unui fapt îndeplinit. Una din țările românești de supt jugul străin a devenit de sine stătătoare. Cine a putut să prevadă la 1912, când s'a așezat principii liberării nașionilor, ca Basarabia pe al cărui spate luptau „cei doi hoți, Rusul și Turcul”, și care a trebuit să plătească daunele războiului nu numai cu sânge dar și cu pierderea independenței, ca această țară să guste cea dintâi fericirea neatărnării pe care numai aceia o pot simți cari au genut sub jugul străin.

Această soartă, și poate mai grea au avut-o și urmașii Românilor din dreapta Dunării, adică Românii din Serbia. Situația geografică cu piedeca vecinică (Dunărea) a împiedecat întotdeauna unirea lor cu ceilalți frați. În schimb ei au luptat și au sângerat nu numai pentru dânșii dar și pentru idealul obștesc: libertatea popoarelor. Să nu mergem mai departe înapoi. La 1812, tocmai când frații moldoveni luptau contra turcilor, oștirile Românilor din județele românești din Serbia au jinit piept contra armatei turcești dela Vidin, făcând minuni de vitejie, și poezia li-se duce în poezii populare românești și chiar sârbesti.

La 1912 | 13 românii din Serbia au luat parte pentru liberarea popoarelor balcanice la cele mai crâncene lupte cu Turcii (Adrianopol).

Jagul turcesc le era și Românilor greu, cu toate că, Turcii se mulțumeau numai cu zecimale din produsele economice. Viața noastră culturală nu-i privea. Noi eram ici și colo școli particulare, însă toată viața culturală se concentra în jurul bisericilor, care erau în legătură cu România și cu Ardealul. După ce am scăpat de domnia turcescă, care pentru noi era mai îngăduitoare noi am căzut sub stăpânirea Sârbilor, cari

înțelegeau altfel rolul lor de stăpâni. Ei nu se mulțumeau numai cu foloasele economice și începeau să ne abată suferințele dela neamul nostru, — adică să ne desnaționalizeze.

Școlile ne fiind răspândite, repede s'a isprăvit cu ele. Mai greu și înocet mergea cu bisericile, care erau singura mângâiere a poporului fără rost politic. Sârbii, ca buni stăpâni, aveau la început răbdare, mulțumindu-se cu introducerea limbii slave în biserică prin preoți de origine română însă cu cultură sârbească. Metoda era bună dar politicianii noi, cari visau o împărțire sârbească numai din Sârbi, s'au urât de izbânda nu tocmai bogată a metodei alose, mai cu seamă că preoții își făceau datoria ca români, iar ca sârbi numai citeau din carte. Se părea că administrația cu autoritatea ei va aduce mai multe foloase, interzicând oficial intrarea limbii române în viața publică și înaintând judecării orice funcționar care corespundea cu poporul în limba română. Introducerea cărților românești era socotită drept conspirație împotriva statului și crimă politică. În acest scop s'au făcut cercetări pe la bisericile și școlile unde se făceau cărți românești. Mulți din cei cari aveau cărți și biblioteci românești au fost nevoiți să le ardă ca să scape de nevoie. Era destul să primești un roman din Țară în casa sau să te duci la un astfel de Român în vizită, ca să fi învinuit de conspirație și răspândirea românis-

mului.

Cea mai mare lovitură ni s'a dat prin introducerea învățământului indocator pentru băieți și fete în județele românești. Numai decât s'a umplut cu sârbi locurile de învățători în toate satele românești. Sate, care înainte aveau un sau doi învățători, acum au căpătat opt—zece.

Cereriile românilor de a le lăsa școlii românești au fost respuse cu batjocură, iar cari cereau astfel de școli erau îndrumați de oameni periculoși.

Îndârjirea poporului de a nu trimite fetele la școală a fost înfrântă prin pedepsele aspre pe cari le pune în vedere legea.

Care a fost răspătura Românilor din Serbia pentru atâtea încercări și lupte sângeroase contra dușmanului. Libertatea culturală națională făgăduită în tratatul din București, a rămas pe hârtie iar sârbi s'au grăbit să desființeze și școlile românești din Macedonia care funcționau sub Turci. Și această rază slabă de speranță la o viață culturală ne-a fost stănsă într'un mod brutal, care ne arată nesinceritatea acelor, cari numai în mod formal au vrut să arate recunoștința lor, pe când de fapt ne tratău ca pe un element periculos care cu timpul trebuie se piară. Această purtare a prietenilor noștri politici de astăzi ne îndreptățește să luptăm pentru asigurarea vieții și dezvoltării culturale naționale.

O vom duce la bun sfârșit unindu-ne în luptă cu toți și tinzând la unirea neamului.

Dr. Atanasie Popovici

Cetățene al Republicii Moldovenești,

Dacă astăzi ți-ai putut îndeplini în liniște treburile, dacă viața și averea ta ți-au fost păzite de primejdie, dacă seara, după oboseala zilei, tu te poți culca fără groaza care te stăpâna până nu de mult — nu uita că pentru toate acestea tu trebuie să fii mulțumitor soldatului român, care a adus rânduială în Basarabia. Când treci deci pe lângă el, încunjură-l cu recunoștință și iubire

NOUL GUVERN ROMANESC

Iată cum s'a alcătuit noua stăpânire românească: General Averescu, ministru preşedinte şi ministru trezoreriei din afară; Fotin Enescu, ministru de finanţe şi adinterim de agricultură; I. Argetoianu, ministru de justiţie; Mateiu Cantacuzino, ministru de instrucţie şi culte; General Culcer, ministru de lucrări publice; D. Sărăţeanu, ministru de interne; General Iancovescu, ministru de războiu; Ioan Luca Niculescu, ministru de industrie şi comerţ.

Străinii ne chiamă iar la jug

Se cunosc părerile noastre, ale celor din jurul acestei foi, cu privire la ceea ce socotim noi că trebuie urmată pentru ca tot neamul românesc în deobşte şi fiecare ramură în parte să ajungă la cea mai înaltă prosperitate şi bunăstare. Noi credem că această cale este numai cea a unirii tuturor fiilor de acelaş neam.

Fiind fătiş pentru unire, s'ar crede că noi am privi fără bucurie neatrănarea Republicii Moldoveneşti şi că, dimpotrivă, lăudaşii ei ar fi cei ce ne dorim adunarea întregului neam românesc într-o singură ţară. Lucrul stă însă altfel. Citiţi numărul gazetei noastre în care se vesteşte neatrănarea Republicii Moldoveneşti, şi citiţi şi foile străine din acea zi. Pe când noi am întâmpinat ziua aceea pe una din cele mai mari şi mai luminoase din trecutul neamului, — ziarle străine, Doamne, cu câtă amărăciune, cu cât venin au primit-o!

Cum a ieşit declaraţia Sfatului Ţării s'au şi pus să surpe la temelia noii clădiri a neatrănării. Fel şi chipuri de dovezi caută spre surparea ei. Ei spun: Basarabia n'are fabrici, deci dacă va fi neatrănată, nu va avea de unde să-şi procure unelte, maşini, zahăr, stufe, chibrituri, hârtie şi alte lucruri industriale.

Parcă până acum lucrurile a-cestea basarabenii le primeau în dar şi nu le plăteau pe bani grei! Noi ştim că Basarabia are din belşug un lucru, cel mai scump şi mai de preţ din toate, mai de preţ chiar de cât aurul. Ea are pâne din belşug, şi ţările care nu au pâne vor da bucurii lucrurile lor meşteşugite în schimb.

Prin neatrănarea Basarabiei ei îi scapă din mâni pe Moldovenii. Deacum sutele de milioane de ruble ce se scotiau an de an, din sudoarea Moldovanului prin biruri grele, nu se vor mai duce în Rusia, ca să procepsească pe străini ci vor rămânea în Basarabia.

Cu ele se vor face şcoli, se vor face obşti şi bănci ale norodului, ele vor fi cheltuite pentru înflorirea şi ridicarea norodului băştinaş moldovenesc. De aceea noi cei din jurul a-cestei foi, ca fraţi adevăraţi, dorim tare mult ca România moldovenii să fie laolaltă cu toţi fraţii lor, dar întocmai ca mama adevărată din povestea lui Solomon noi zicem:

Măcar şi de ar fi despărţiţi de noi, numai să ştim pe fraţii români din Basarabia că trăesc fără stăpân peste dânşi! Căci într-o Basarabie neatrănată Moldovenii se vor lumina. Şi odată luminaţi, ei îşi vor cunoaşte fraţii şi nu va fi putere în lume care să-i oprimească a-şi îmbrăţişa pe fraţii lor.

Dar străinii, cum să scape ei prada din ghiare? Când s'o lumina România moldoveni, când din şirurile vitejilor Ţării moldovene se vor ridica an de an, sute şi mii de cărturari, atunci Românul moldovan n'a mai fi numai pentru plug şi pentru poveri, atunci ale lui vor fi slujbele fără sudoare, al lui va fi negoţul, ale lui băncile, ale lui fabricile în care acum se lăfăesc străinii.

Atunci străinul va trebui să pue şi el mâna la munca grea pe care o duce acum numai Românul moldovean ţinut înadins în întunecere. Aceasta e teama care-i mână pe străini. Acesta este gândul care nu-l lasă să doarmă până ce n'o dărama neatrănarea Ţării.

Acest gând a fost dat pe faţă zilele acestea într'unul din gazetele străine din Chişinău şi a-nume în *Bessarabskaia Zisna*. Acel ziar a făcut către oame-nii de seamă din Republica Moldovenească mai multe întrebări ce privesc neatrănarea ei. Una din acele întrebări glăsuete aşa:

„Nu s'ar putea pentru viitor o împărţire în felul acesta: Republica moldovenească neatrănată şi Ucraina ca republică neatrănată să încheie între ele to-vărăşie şi ca Ţări întovărăşite să

nostru într'un ţinut frumos şi îmbelşugat, ne-a înzestrat cu minte limpede şi cu inimă bună, — ne-a hărăzit însă şi grele încercări.

Începând acum o viaţă nouă, ca Iov pe care l'a binecuvântat Domnul după dureri, să ne strângem rândurile şi să avem în cugetul nostru ca pe un dore preţios gândul, că de azi înainte limba şi cultura noastră una sunt nedespărţite.

După cum aglăsuie poetul proorc:

Români din patru colţuri, acum ori niciodată Uniţi-vă în cuget, uniţi-vă'n simţiri!

Scriitorii din România, Ardeal şi Bucovina:

Mihail Sadoveanu, Ion Agărbiceanu, P. Locusteanu, George Răneşti, Corneliu Moldovan, N. N. Beldiceanu, G. Rotică, A. Cazan, Ion Minulescu, Radu D. Rosetti, Ion Petrovici, G. Tutoveanu, Mihail Codreanu, Eugen Herovanu, H. G. Lecca, Claudia Milian, Natalia Negru, Isabela Sadoveanu, Alexandru Sfămătiad, Mircea Rădulescu, Virgil Barbat, Ion Pilat, I. U. Sorociu, N. Dunăreanu, C. Giulescu, D. Marmeliuc, G. Gregorian, Mihail Sorbu, Ludovic Danş, A. Măndru, D. Tomescu, Nichifor Crainic.

Pace ori Sabie?

„Să nu socotiţi că am venit să pun pace pe pământ! Am venit să pun pace, o sabie.” (Evangelhizatul Matei cap. 10, 34.)

Prefacerile mari de cele mai multe ori nu se săvârşesc în chip neted, ci ele aduc cu sine încercări atât de mari, încât Ţările care în loc de a îmbunătăţi stările nefericite de mai înainte, Ţii deschid prăpăstii fără fund, cari o să te înghită în întunericul lor. Şi e firesc să se întâmple aşa. Multimea care dela o vreme vede că „o simţitească un ochiu”, întunecată de durerea-i arzătoare şi în dorinţa-i de a leui cât mai degrabă boala, prinde sabie şi încearcă să pună capăt suferinţii desrădăcinând rădăzilele vătămăte. Dar mâna-i tremurătoare de ură şi de feol răzbanării atator dureri înăbuşite, înşee cuţitul mai adânc, decât trebuie şi împrenă o ochiul cel bolnav vatămă şi pe cel sănătos.

Şi atunci nebucuroasă deleri — azi ei mai nenorociţi — aleargă ne-bun de durere, să-şi caute lumina pierdută. Uitănd, că el e pricina durerii sale, o ia rasna, să-şi răsbune — pe lume. În drum dă peste alţii urlând de aceeaş durere, turma se măreşte, găsesc în outare răzbanător un căpitan şi cu făclia răzbanării aprind lumea, în flăcările careia o să se mistuiască mai întâi ei şi poate numai ei.

Sfârşitul acestei răsvăriti e atât de firesc; căci când un orb conduce pe altul — amândoi cad în prăpăstie.

Asta-i povestea tuturor revoluţiunilor... Fericit poporul, care în năvalnica înaintare spre prăpăstie întâlneşte pe cineva, care să-l oprimească să-l liniştească, să-i aline durerea şi să-l întoarcă calea spre alte orizonturi.

Într'una din şedinţele Sfatului Ţării un deputat, şi el Moldovan, a spus că el nu poate primi decât o dumşenie un general, care dă manifeste ameninţătoare către popor cum a făcut-o generalul Broşteanu. Pornind dela un punct al proclamaţiei, în care punea în vedere pedeapsa cu moarte a ori cărui cetăţean, care va împuşca asupra armatelor româneşti — a zis, că astfel de vorbe reamintesc vremea Ţarului Nicolae II, la care ei nu vreau să se mai întoarcă.

Aşa să fie oare? Ţinuta armatelor româneşti să însemne reînnoirea vechiului despotism rusesc? Să cumpanim puţin.

Cât a fost de vrednic poporul rus de libertăţile dobândite, a arătat-o în dejanus. A feluit, a urât pe ai săi şi pe alţii, vinovaţi şi mai ales nevinovaţi, şi-a bătut joc de întovărăşii cari au luptat alături de el, l-au îmbrăcat şi l-au înarmat, şi-a vândut Neptunul ţara sa şi pe-a altora, a călcat în picioare toate legăturile sfinte, pe care le-avea cu alte popoare, atrăgând asupra sa desgustul prietilor şi chiar hula vrăşmaşilor săi. Şi toate acestea sub pavaza celor mai sfinte cuvinte: Pacea şi Dreptatea.

Au luat în deşert toate idealurile şi toate credinţele, pentru cari s'au stins milioane de vieţi şi au curs râuri de sânge.

Căci în fond ce era dreptatea bolşevicilor? Răzbanare pentru nişte greşeli mai mult ale trecutului — şi nu asupra vinovaţilor adevăraţi, ci asupra multimei nevinovate, asupra acelor, cari prin virtuţile lor aduceau cinsto populul ruses în ochii lumii.

Ţăgălitarea? O răsturnare a tuturor oame-nilor de seamă, începând dela primul ministru şi dela comandantul suprem al armatei până la cel din urmă praporgiu şi înlocuirea lor prin — tovarăşi.

Iar Pacea? Fraternizarea cu Nemţii, părăsirea Rigei şi a unui bogat ţinut şi mâne — poate — a Capitalei lor. În scurt: vânzare şi iar vânzare. Acelaş duh a pătruns şi în Basarabia cu acelaş program — poate cu acelaşi urmări.

Şi toamai atunci, când o mână de oameni erau să înfăptuiască adevăratul program al Revoluţiei şi al răsbolului, peste tot: Alcătuirea tuturor noroadelor în state naţionale şi chezăşuirea slobodei lor desvoltări.

Dar când totul părea aproape pierdut, apare oastea mântuitoare a României. Curăţa ţara de tâlhari şi spune Sfatului Ţării: Iată punem toată puterea şi toată bărbăţia noastră în slujba Voastră şi dacă le veţi şti chivernisi cu înţelepciune, vă vom da şi sufletul nostru numai să vă vedem mântuiţi.

Asa se fac lucrurile mari. Aşa se înfăptuiesc în chip statornic programe revoluţionare: prin lupte aprige împotriva pornirilor vrăşmaşe din om mai întâi, apoi împotriva acelor, prin cari vine sminteala, pentruca în mijlocul celor rămaşi, în mijlocul „celor curaşi cu inimă” şi înfrăţiţi între ei să vină ca „o cerească mană” — Pacea.

Deei „să nu socotiţi că am venit să pun pace pe pământul acesta; ci am venit să pun sabie”. Aşa a venit El, ostaşul României Mari, să lupte împotriva vrăşmaşului până la sfârşit, bine ştiind, că după biruinţa Lui pacea adevărată nu cea pusă de oameni va veni dela sine cu toate binecuvântările ei.

C.—O.

Congresul ţărănesc din Republica Moldovenească

— Dare de seamă —

La congresul ţărănesc, ce s'a ţinut la 18—22 Ianuarie au luat parte numai 118 deputaţi ţărani. (din 384 câţi ar fi trebuit să vie).

La acţiunea s'au mai adăugat câteva zeci de delegaţi dela felurite organizaţii politice şi obşteşti din Chişinău.

Congresul a întâmpinat piedici multe şi a lucrat fără rezultate mai de seamă. Piedecile congresului n'au fost puse de către oştile române, cari fiind jignite că li s'a pătat cinstea, au intrat în sala de şedinţă, pe care însă au părăsit-o peste câteva minute, ci de căţiva domni, cari înadins i-au tot ţinut pe ţărani cu vorbe goale.

La început s'a deschis discuţia asupra venirii oştilor române. Căţiva oratori a' fost atât de nedelicaţi în cât au atins cinstea oştilor române, iar feţele din prezidiul nu i-au oprit. Aceasta a avut ca urmare intervenirea oştilor române care au arestat pe preşedintele congresului Rudiev şi pe vicepreşedintele Prahniţchi.

Autorităţile române au propus, (şi ele au tot dreptul să facă aceasta fiindcă Chişinău e declarat în stare de asediu) ca congresul să treacă la dezbaterile programului, ce li are de împlinit, dar să nu vorbească înzad despre ceia ce nu-i în competenţa lor.

Cu toate acestea prezidiul, compus din domni Ciomacenco, Cotoros, Panţar şi alţii, au urmat cu dezbaterile întâmplării cu oştile române şi mai ales cu dezbaterile cu privire la venirea oştilor române spunându-le ţărănilor fel de fel de mincuni.

Fără îndoială aceasta s'a făcut ca să li bage ţăraniilor teama de fraţii lor români, şi chiar cu un scop de provocare, şi a-nume — că în caz dacă congresul nu na face nimica, românii să fie învinuiţi, că nu i-au dat pace să lucreze în linişte. Apoi a mai fost încă un scop — ca adunarea ţăraniilor, fiind dusă în rătăcire despre scopul venirii oştilor române, să nu alegă în Statul Ţării pe bunii patrioţi moldoveni, cari au cerut aducerea acestor oşti.

Însfârşit încă o urmare a acestei provocări este, că ţăraniile cându-se pe-acasă poate vor răscula ţărâniea în contra oştilor frăteşti.

În unele din aceste gânduri rele provocatorii pomeniţi au izbutit. Aşa n'au fost aleşi în Sfatul Ţării nici unul din bunii patrioţi moldoveni, ci s'au strecurat mai mulţi venetici, s'au cel puţin mulţi cu un trecut foarte întinecos, şi însfârşit căţiva oameni cinstiţi dar cam proşti şi fără învăţătură multă.

În afară de celelalte gânduri provocatorii după cât se vede n'au izbutit, fiindcă au fost arestaţi şi Ţărani moldoveni tocmai de ei au rămas nemulţumiţi, pentru că n'au pus în dezbaterie întrebările ce priveşte curat numai nevoile ţărăneşti. Trebuie să mai spunem, că congresul acesta nu e recunoscut ca atare de toate organizaţiile obşteşti şi politice.

Blocul naţional moldovenesc din Statul Ţării a trimis o declaraţie în care spune că nu poate să recunoască acest congres al ţărănilor ca plenipotenţiar.

Comitetul studenţilor moldoveni asemeni a trimis o astfel de declaraţie motivată mai pe larg, pe care o dăm aici întreaga, cum a fost tipărită şi în gazetele ruseşti:

„Comitetul studenţilor români din Basarabia şi de peste Nistru luând cunoştiinţă despre numărul părtaşilor adunării ţărăneşti deschise dela 18 Ianuarie, declară că 1. Acest congres nu poate fi socotit ca plenipotenţiar din următoarele motive:

a) La acest congres nu-i reprezentat deloc ţinutul Sorociei. b) Din 4 ţinuturi au venit câte 2—9 reprezentanţi. c) Din 3 ţinuturi au venit câte 25—30 delegaţi şi dintr'un ţinut 15; cu totul sunt 118 delegaţi. A trebuit să fie, socotind localităţile cu de sine ocărnuirile de voloste 339 delegaţi, iar din ţinuturile Ismail şi Cahul 45 de

legăţi. Cu totul deci a trebuit să fie 384 delegaţi.

Din cifrele arătate (118 şi 384) se vede, că la congres n'au sosit nici a treia parte din părtaşii, şi deci congresul nu arată adevărată viaţă a ţărâniei revoluţionare.

2. Socotind congresul ca neplenipotenţiar, comitetul studenţesc retrage pe părtaşii săi, trimişii pentru a lua parte la lucrările congresului.

3. Deputaţii în Statul Ţării, aleşi dela acest congres, de fapt neplenipotenţiar, nu pot fi socotiţi ca atari.

4. Comitetul studenţesc protestează împotriva hotărârii congresului, că are drept să aleagă deputaţi în Sfatul Ţării, fără a hotări dacă este plenipotenţiar sau nu. Deschiderea congresului în nădejdea, că poate vor sosi şi ceilalţi delegaţi, nu este hotărârea dreaptă a acestei întrebări. Pe lângă aceasta, la alegerea deputaţilor în Sfatul Ţării n'a fost nici un delegat din ţinutul Ahermanului afară de cei din ţinutul Sorociei, cari cu totul au lipsit la congres.

5. Arătându-i părerea de rău pentru îpurtarea tovarăşilor Rudiev şi Prahniţchi, comitetul studenţesc socotea de neapărat să protesteze împotriva lucrării tovarăşilor Ciomacenco şi Cotoros, cari au ţinut preşedinţia la congres în mod părtinitor. Mulţumită acestui fapt multe din întrebări mai ales cu privire la situaţia politică, au fost luate numai dintr'una parte; ca urmare a fost hotărârea nedreptăteală congresului. Aceasta se vede chiar din faptul că părtaşii congresului au refuzat propunerea să isălească una din hotărârile luate.

6. Despre hotărârea aceasta a sa comitetul studenţesc va aduce la cunoştiinţa tuturor organizaţiilor revoluţionare, precum şi a tuturor locuitorilor din Republica Moldovenească.

Preşedintele Comitetului, V. Bogos. Secretar, Vasile Harea.

Astfel, din declaraţia studenţescă se vede, că al treilea congres ţărănesc nu poate fi socotit ca atare.

Şi numai voiaţa rea a provocatorilor şi demagogilor a făcut ca el să se deschidă numai decât şi ca în jurul lui să se facă atâtă vălvă.

Un ardelean revizor şcolar în ţinutul Chişinăului. — Zemstva ţinutală a Chişinăului a ales nu de mult în postul de „instructor” pe d. Gheorghe Codrea, fost director şcolar de stat din Făgăraş, care astătoamnă, la cursurile de învăţători din Chişinău, a condus şcoala practică. D. Codrea şi-a început slujba cu o deosebită râvnă. D-sa a cercetat mai multe şcoli dela ţară şi a ţinut acolo şi câteva lecţii — model pentru învăţători. Într'un număr viitor vom publica şi noi unu din aceste lecţii.

La Basarabia de G. Sion. — La 1856, după congresul dela Paris, partea dela miiazăzi a Basarabiei a fost dată îndărăt României, dela care fusese răpită la 1812. Acest lucru a stăcut o neopuasă bucurie în toţi fiii neamului românesc. Unul dintre poezii de seamă de pe atunci, Gheorghe Sion (care a scris şi poezia: Mult e dulce şi frumoasă. Limba ce-o vorbim), a făcut o pătrunzătoare poezie, care poate fi simţită şi azi — când Basarabia e cu şi dată îndărăt ţării-mame.

În numărul de astăzi publicăm poezia aceasta, care se desfăţă pe toţi cetitorii moldoveni.

Ucraina a încheiat pace cu germanii la 27 Ian. Condiţiile păcii sunt: libera desfacere a mărfurilor germane în Ucraina; în schimb Ucraina să obligă să dea Germaniei prisosul sau de cereale.

Subscrierile la imprumul orăşului de 6 jum. continua. În două zile s'a subscris suma de 73000 ruble. În total până eri au subscris 47 persoane 316.060 ruble.

La Vilna a fost proclamată independenţa Litvaniei.

Luptele în Dardanele. Co-

Cele din urmă ştiri.

Gazetele nemteşti şi pacea Ucrainei

Zurich, 30 Ianuarie. — Gazetele germane au primit fără mare însufleţire, sfârşitul dezbaterilor de pace dintre Ucraina şi Puterile Centrale. Ele îşi dau seamă de lipsa de statornicie a stăpânirii Ucrainene. Totuşnădăduesc că pacea aceasta va avea o înfrăurire păgubitoare asupra Antantei.

Polonia şi vikforul ei

Paris, 30 Ianuarie. — Partidele democratice ale regatului polon au adresat democraţiei din toată lumea o strigare al cărei punct de frunte este acesta: naţiunea polonă sperază să dobândească pe urma acestui războiu puterea de a alcătui o formă de guvernământ cu desăvârşire slobodă de orice înfrăurire străină.

Paris, 30 Ianuarie. — Afară de trupele portugheze, belgiene şi americane, oştile franceze şi engleze singure, întrec în număr armata Germaniei pe frontul de apus.

Oştile Antantei

Polhu 30 Ianuarie. — Afară de mandamentul marinei britanice comunică: Göben şi Breslau esind din canal la ceasurile 7 dim. au atzat vasele engleze la nord de Imbros şi au scufundat monitorul nostru M 28. După ce vasele înamice au trecut la sud de Imbros l'au silit pe Breslau să intre în regiunea noastră minată unde a lovit o mină şi s'a scufundat.

Göben s'a înapoiat cu viteză mare în Dardanele. Aci a fost lovit de o mină fiind avariat a fost tras lângă ţarmul Nagara. A fost cu succes bombardat de noi.

Tălhăriile de la Petrograd. Libertatea de a Ţării şi ucide este în mare propăşie la Petrograd. Acolo în noaptea de 21 Ianuar a fost jefuit parauldin din palatul Mariei Ducese Maria Pavlovna.

S'au luat lucruri scumpe în valoare de 10 milioane ruble. În aceiaş noapte au fost jefuite 10 prăvălii de juvaeruri, 17 magazine de pănzeturii, 4 apoteei (farmacii).

În luptele ce s'au dat cu acei prilej între oaste şi tălhari au fost ucii 120 de oameni...

Acesta este libertatea bolşevistă la Petrograd. Nu plângeţi după dânsa? Căci noi am perdut-o de câte-va zile.

Instiinţare

Proprietarii din Chişinău şi autorităţile locale sunt rugaţi, ca în interesul rânduieii şi siguranţei locuitorilor să declare Pretoratului în vreme de 24 ceasuri după ce vor semna de vedere, următoarele:

1. Cantităţile de arme şi muniţiuni ce posedă precum şi orice obiecte militare lăstate în părăsire de trupele ruse.

2. Locuitorii sau chiraşii, cari nefind din Chişinău, nu au părăsit încă oraşul.

3. Toţi militarii, de ori ce naţionalitate şi timpul de când îi au în gazdă.

4. Funcţionarii superiori şi inferiori, precum şi oame-nii de serviciu dela autorităţi, diferite localuri publice, hoteluri, cinematografe, teatre, cafele, cârciumi, farmacii etc. etc.

5. Nerespectarea celor de mai sus va atrage grele urmări.

Pretorul diviziei XI-a ss. Lt. Colonel Bălănescu

A ieşit de sub tipar: Gramatica moldovenească, de PETRE V. HANEŞ, profesor de limba moldovenească la gimnaziul Nr. 2 din Chişinău, Iaşi 1918. 54 pagini. Preţul 1 Rubla.

Pian bun sau pianină se caută. Adresa la ziar.

Franta şi România

Lyon, 30 Ianuarie. — O radiogramă nemtească spune, că băncile din Paris nu mai îndeplinesc ordinele de plăţi româneşti şi că toate evotele privitoare la valurile româneşti au fost suprimate la bursele din Paris. Aceasta telegramă nu este decât o născocire. Guvernul francez n'a încetat o clipă de-a lua măsuri financiare favorabile României.

Vasele de război ale Americii

Carnavon, 30 Ianuarie. Construcţia nouilor vase în oţel va trece în 1918 peste 2 jum. milioane de tone. 700 vase sunt în şantier. Abia 150 erau în construcţie când America intrase în război.

Ucraina şi pacea Rusiei

Lyon, 10 Ianuarie. Presa germană să teme că pacea separată a Ucrainei, va împiedeca împăcarea Germaniei cu Rusia. Max Harden scrie că starea de azi a Rusiei, va crea la frontiera de est a Germaniei un fel de stare balcanică, care înseamnă o mare primejdie pentru pacea lumii. Troichi sileşte pe germanii la pace.

Condiţiile păcii cu Ucraina

Brest Litovsk, 10 Ianuarie. Tratatul de pace între Ucraina şi Puterile Centrale cuprinde 10 puncte, între cari: liberarea teritoriului ocupat, reluarea legăturilor diplomatice, consulare şi economice, nici o despăgubire de războiu, eliberarea prizonierilor

STIRI

Gazeta România Nouă este continuarea (urma-rea) gazetei Ardealul.

Basarabia are nevoie de luminători. — Comisia şcolară moldovenească de pe lângă Ministerul de instrucţie a hotărât să publice concurs pentru 15 posturi de revizori şcolari, sau, cum li se zice aici, „instructori”. Şi până la publicarea oficială a Concur-sului, atragem luarea aminte a bărbatilor de şcoală români cu tragere de inimă, ca să caute pentru aceste posturi oameni cât mai vrednici, cari să poată îndruma învăţământul naţional pe căile cele bune.

Un ardelean revizor şcolar în ţinutul Chişinăului. — Zemstva ţinutală a Chişinăului a ales nu de mult în postul de „instructor” pe d. Gheorghe Codrea, fost director şcolar de stat din Făgăraş, care astătoamnă, la cursurile de învăţători din Chişinău, a condus şcoala practică. D. Codrea şi-a început slujba cu o deosebită râvnă. D-sa a cercetat mai multe şcoli dela ţară şi a ţinut acolo şi câteva lecţii — model pentru învăţători. Într'un număr viitor vom publica şi noi unu din aceste lecţii.

La Basarabia de G. Sion. — La 1856, după congresul dela Paris, partea dela miiazăzi a Basarabiei a fost dată îndărăt României, dela care fusese răpită la 1812. Acest lucru a stăcut o neopuasă bucurie în toţi fiii neamului românesc. Unul dintre poezii de seamă de pe atunci, Gheorghe Sion (care a scris şi poezia: Mult e dulce şi frumoasă. Limba ce-o vorbim), a făcut o pătrunzătoare poezie, care poate fi simţită şi azi — când Basarabia e cu şi dată îndărăt ţării-mame.

În numărul de astăzi publicăm poezia aceasta, care se desfăţă pe toţi cetitorii moldoveni.

Ucraina a încheiat pace cu germanii la 27 Ian. Condiţiile păcii sunt: libera desfacere a mărfurilor germane în Ucraina; în schimb Ucraina să obligă să dea Germaniei prisosul sau de cereale.

Subscrierile la imprumul orăşului de 6 jum. continua. În două zile s'a subscris suma de 73000 ruble. În total până eri au subscris 47 persoane 316.060 ruble.

La Vilna a fost proclamată independenţa Litvaniei.

Luptele în Dardanele. Co-